

การใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม
ของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ กรณีศึกษา: โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน
อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

Using theatrical activities to promote coexistence in multiculturalism
Of ethnic students: Case study: Mae Chan Suksa Songkhro School
Mae Chan District, Chiang Rai Province

โสธยา วงศ์พิพันธ์* พรวัน แพทยานนท์*

Soraya Wongpipan* Porawan Pattayanon*

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*
Master of Education Program in Art Education, Faculty of fine arts, Srinakharinwirot University*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายในการสร้างกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์และศึกษาผลของการใช้กิจกรรมละครในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 25 คน ใช้วิธีการเฉพาะเจาะจงโดยเลือกนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนชาติพันธุ์ละ 5 คน คือ ม้ง, อาข่า, ลีซอ, มูเซอ และพื้นเมือง เครื่องมือในการวิจัย คือ 1) แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน 2) กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งหมด 10 ครั้ง 3) แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับครู ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบกิจกรรมละครอาศัยทฤษฎีด้านกิจกรรมละครผสมผสานกับทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม ใช้เวลาดำเนินกิจกรรม 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที 2) ผลการเปรียบเทียบการใช้กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม หลังการใช้กิจกรรมละครร่วมกับทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม ผลการทดลอง พบว่า หลังการใช้กิจกรรมละครกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันที่เหมาะสมขึ้นโดยการใช้แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อใช้วัดก่อนและหลังการทดลองทั้ง 3 ด้าน ระดับความรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: กิจกรรมละคร; การอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม; กลุ่มชาติพันธุ์

Abstract

The purpose of this research is to creating drama activities that improve the existence of cultural diversity of ethnic students and to study the effects of using drama activities in developing cultural coexistence among ethnic students The sample were 25 students (Grade 4-6) in Suksasongkhromeachan School, Mae Chan, Chiang Rai, By using a specific method by selecting 5 students from each ethnic group which are Hmong, Akha, Lisu, Muser and native. The Keys of the research are 1) a test for knowledge about coexistence of cultural diversity for

students, 2) drama activities to promote coexistence of cultural diversity 10 times in total 3) knowledge test of coexistence of cultural diversity for teachers. The results of the research found that 1) The pattern of activities rely on theory of drama activities combined with group process theory which take 5 weeks, 2 times per week, 60 minutes per time. 2) The results of the comparison of activities to promote coexistence in cultural diversity. After using drama activities Together with group process theory The results of the research found that After using drama activities The sample group had better cohabitation behavior. By using the knowledge test about coexistence in multiculturalism to measure before and after all 3 aspects of the experiment. Knowledge levels were statistically different at the 0.05 level.

Keywords: drama activities, cultural diversity, ethnic group.

บทนำ

มนุษย์มีหลายชนชาติหลายเผ่าพันธุ์ มนุษย์จึงสร้างวิถีชีวิตที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน การประพฤติปฏิบัติ ธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรม ที่แตกต่างกันไป เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ในสังคม ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการอยู่ร่วมกันและการเกิดวัฒนธรรมทั้งสิ้น ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม แต่ประชาชนก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ บุคคลย่อมมีอัตลักษณ์ของตนเองซึ่งแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม ชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม อันเป็นสิ่งหล่อหลอมบุคลิกภาพ ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อและวิถีชีวิตการดำเนินชีวิตของบุคคลนั้น ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าความแตกต่างนั้นทำให้เกิดความคิด การแบ่งเขาแบ่งเรา อคติหรือความไม่เข้าใจกัน ซึ่งกลายเป็นอุปสรรคในการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ตั้งแต่ครอบครัว องค์กร ชุมชนและสังคม ทั้งระดับชาติและระดับโลกหลายกรณี (ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี, 2550) กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีลักษณะเด่นอันแสดงถึงเอกลักษณ์ของตน คือกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษทางสายเลือดและบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมเดียวกัน กลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือดและทางวัฒนธรรมอยู่ด้วยพร้อม ๆ กันไป เป็นความผูกพันที่ช่วยเสริมเอกลักษณ์ของบุคคลและชนชาติพันธุ์ ขณะเดียวกันก็สามารถก่อให้เกิดความรู้สึกที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไว้ (อมรา พงศาพิชญ์, 2537, 23 อ้างอิงใน มนทิรา ตาเมือง, 2554, น.20)

มนุษย์จำเป็นจะต้องเรียนรู้ทักษะฝึกฝนการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นเพื่อให้ตนเองสามารถใช้ชีวิตในสังคมและยอมรับ เข้าใจความต่างมากขึ้น การปลูกฝังหรือฝึกทักษะควรได้รับการฝึกตั้งแต่เด็ก เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่พร้อมจะเรียนรู้และพร้อมจะพัฒนาในด้านต่าง ๆ สำหรับกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาเด็กที่เหมาะสมนั้นมีมากมายหลายประเภท กิจกรรมละคร ก็เป็นประเภทหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้ง่าย เพราะละครเป็นที่เข้าใจได้ง่ายในบุคคลทั่วไป และยังทำให้เกิดความสุข สนุกสนานในการเข้าร่วมกิจกรรมได้อีกด้วย เป็นกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนของโรงเรียนและเป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมทักษะการอยู่ร่วมกันขั้นพื้นฐานในวัยเด็กสามารถดึงดูดนักเรียนและบุคคลให้เข้าร่วมได้โดยง่าย โดยศาสตร์ละครเป็นศาสตร์ที่ต้องใช้ร่างกายในการแสดงออก เพื่อให้ผู้ชมทราบถึงสิ่งที่ต้องการจะสื่อสารออกมาผ่านร่างกาย ความคิด อีกทั้งละครยังเป็นสิ่งที่สามารถนำมาพัฒนาการเรียนการสอนได้ ปัจจุบันละครได้เข้าไปอยู่ในการศึกษา เข้าไปอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของการบูรณาการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ สำหรับใช้พัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การ

พัฒนาการกล้าแสดงออก การสร้างความมั่นใจในตนเอง การสร้างความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าพูด สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนประกอบของการเรียนรู้ทักษะ การสร้างพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันในสังคม (พรรัตน์ ดำรุง, 2550)

ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่เป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน เพื่อเป็นการสร้างโอกาสให้นักเรียน ช่วยลดช่องว่างระหว่างความแตกต่างทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ สร้างความเข้าใจและการยอมรับกันและกัน โดยเห็นว่า กิจกรรมละคร เป็นศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนและสามารถนำมาบูรณาการกับการเรียนได้ เป็นการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการของกิจกรรมละคร มีโอกาสแสดงบทบาทหรือลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้พร้อมเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในทางที่เหมาะสม สร้างภูมิคุ้มกันในการเข้าสังคมได้ดีขึ้นและสร้างประโยชน์ให้กับตัวผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงเห็นว่า กิจกรรมละครเหมาะแก่การนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน

ผู้วิจัยพบว่าโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน จัดอยู่ในประเภทโรงเรียนที่จัดการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งจัดให้แก่บุคคลที่รัฐจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์เป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อมุ่งให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาแก่ผู้ที่ยากไร้หรือผู้ที่เสียเปรียบทางการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ โดยจัดเป็นโรงเรียนจัดการศึกษาสงเคราะห์ให้อยู่ประจำโรงเรียน จัดตั้งขึ้นสำหรับเด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้คุณภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคล มีทักษะการดำเนินชีวิต มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักคิดตัดสินใจ และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกันได้อย่างมีความสุข นักเรียนมาจากกลุ่มชาติพันธุ์ มากกว่า 80 % ของนักเรียนจำนวนทั้งหมด นักเรียนเหล่านี้เข้าศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จันด้วยปัจจัยต่าง ๆ คือโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ใกล้บ้านถูกยุบลง ฐานะทางบ้านยากจน ไม่มีคนดูแล หรือขาดแคลนทางด้านทุนทรัพย์ในการศึกษาในโรงเรียนปกติ พ่อแม่ผู้ปกครองไม่มีเวลาเลี้ยงดู จึงส่งผลให้เด็ก ๆ เยาวชนจากพื้นที่ห่างไกลได้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนแห่งนี้ (กนิษฐา หมอยา, 12 พฤศจิกายน 2561, การสื่อสารส่วนบุคคล)

ผู้วิจัยมองเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเรียนรู้ความแตกต่างความหลากหลายทางวัฒนธรรม กระบวนการทัศนและความเป็นพหุวัฒนธรรม เพื่อเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างคัมภีร์ให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และเป็นการค้นหาตนเองในการพัฒนาการเรียนของตนเองไปสู่สังคมที่กว้างขึ้นในอนาคต โดยมองเห็นถึงคุณค่าของกิจกรรมละครเพื่อนำมาพัฒนาส่งเสริมในวัยเด็กหรือนักเรียน เพราะศาสตร์ด้านละครเป็นศาสตร์ที่สามารถนำมาประยุกต์หรือบูรณาการการเรียนการสอนร่วมกับการเรียนได้ โดยการผสมผสานศาสตร์การละครเข้ากับวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองผ่านกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมละคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างกิจกรรมละครที่ใช้ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมละครในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ก่อนและหลังทำกิจกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

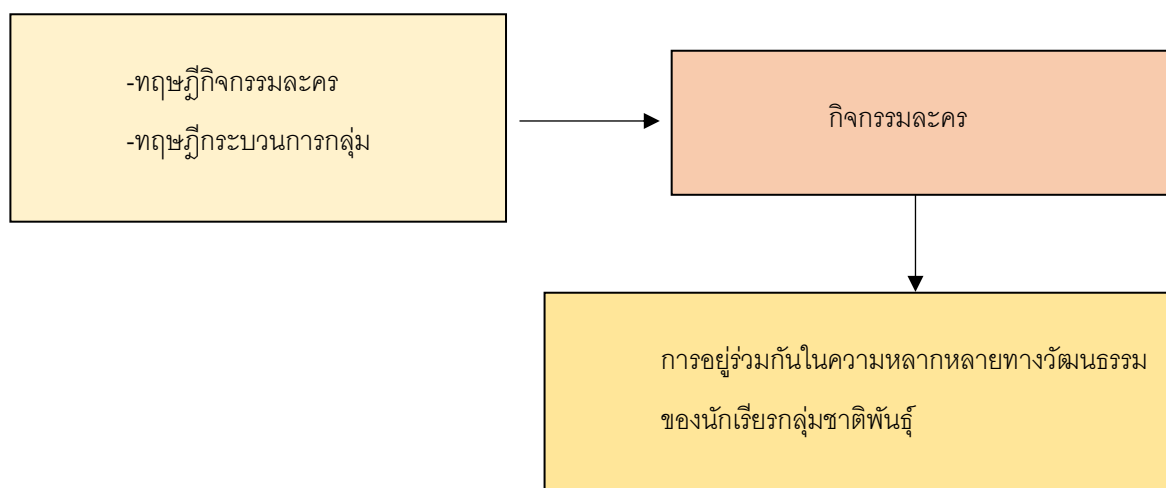
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยกำหนดให้เป็นตัวแทนของประชากร คือ นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย ในการเข้าร่วมกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน จำนวน 25 คน ได้แก่ ชาติพันธุ์อาข่า จำนวน 5 คน ชาติพันธุ์ม้ง จำนวน 5 คน ชาติพันธุ์มูเซอ จำนวน 5 คน และชาติพันธุ์ลีซอ จำนวน 5 คน และพื้นเมือง จำนวน 5 คน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับครู
2. แบบวัดความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม
3. กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับครูเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน โดย

ดำเนินการขออนุญาตบุคลากรครูที่เกี่ยวข้องทำแบบสอบถาม มีการแนะนำตัว แจ้งวัตถุประสงค์ในการศึกษา ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาวิจัย

2. กิจกรรมละครและแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อขออนุญาตในการเข้าไปทำการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการทำวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นทำหนังสือขออนุญาตจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และทำหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน เข้าพบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างพร้อมชี้แจงกิจกรรมและการใช้สถานที่ จากนั้นผู้วิจัยมีหน้าที่จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้ในการทำกิจกรรมละครเพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ก่อนเริ่มกิจกรรมผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยใช้วิธีการเฉพาะเจาะจง เลือกนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มชาติพันธุ์จำนวนละ 5 คน ได้แก่ ชาติพันธุ์อาข่า ชาติพันธุ์ม้ง ชาติพันธุ์มูเซอ ชาติพันธุ์ลีซอ และพื้นเมือง จากนั้นผู้วิจัยได้กำหนดแผนการกับกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมเป็น 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลได้จากการใช้แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับครู และวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ทำการสรุปตีความ (Conclusion and Interpretation) และทำการนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบเชิงพรรณนา (Descriptive) และใช้โปรแกรมทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิจัย

1. รูปแบบกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในครั้งนี้ อาศัยหลักการทางกิจกรรมละครและแนวคิดทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

1) ความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นด้านที่ส่งเสริมให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้สร้างความเข้าใจผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม สร้างความเข้าใจ การยอมรับ และเชื่อถือในคุณค่าวัฒนธรรมของกลุ่มอื่น เข้าใจ และยอมรับในความแตกต่างทางเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบประเพณี และวิถีชีวิต พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายโดยปราศจากอคติ เกิดการยอมรับระหว่างคนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติของตนเอง เพื่อให้รู้สึกได้ว่า พวกตนได้รับการยอมรับและมีคุณค่าที่อยู่ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มหรือสังคมที่ตนอาศัยอยู่ แต่ยังคงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองไม่ให้อด้อยค่า หรือถูกทำลายจากชาติพันธุ์

2) ความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้านการรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน เป็นด้านที่ส่งเสริมให้ผู้ร่วมกิจกรรมที่มีความแตกต่างทางบุคคลนำไปสู่การทำงานที่ต้องใช้ความเข้าใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์ต่าง ๆ และการรับรู้บรรยากาศความเป็น

พหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียนระหว่างครู บุคลากร เพื่อนร่วมโรงเรียน และสามารถดำเนินชีวิตร่วมกันได้โดยปราศจากอคติ

3) ความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้านความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม เป็นด้านที่ส่งเสริมให้ผู้ร่วมกิจกรรมทำความรู้จักตนเอง สร้างความคิด ความเชื่อมั่นและมั่นใจในตนเอง สร้างความรู้สึกของบุคคลในลักษณะของความเข้าใจ การยอมรับ และเชื่อถือในคุณค่าวัฒนธรรมของตนเองพร้อมที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายโดยรู้สึกว่าคุณค่าและสามารถรักษาอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของตนเองให้อยู่ในสังคมไว้ได้อย่างภูมิใจพร้อมถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ของตนเองเมื่อรักษาอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของตนในสืบต่อไป

ภาพที่ 2 นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ทำกิจกรรมละคร

จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสำหรับครู แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั้ง 3 ด้าน การสังเกตบรรยากาศภายในโรงเรียนรวมถึงการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในโรงเรียน นำมาพัฒนาสู่ขั้นตอนการออกแบบรูปแบบกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย สารสำคัญของแผนกิจกรรม วัตถุประสงค์ ระยะเวลา จำนวนสมาชิก อุปกรณ์ที่ใช้ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม การวัดผลและประเมินผล โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมเป็น 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที มีทั้งหมด 10 กิจกรรมดังนี้

ช่วงที่ 1 เกมและกิจกรรมการเล่น (games and exercises) (สัปดาห์ที่ 1/ครั้งที่ 1-2)

กิจกรรมที่ 1 My name is (ครั้งที่ 1)

กิจกรรมที่ 2 1 ชื่อ 1 ท่า (ครั้งที่ 2)

ช่วงที่ 2 เล่นบทบาทสมมติ(role play)และการแสดงออก (acting Out) (สัปดาห์ที่ 2-4/ครั้งที่ 3-7)

กิจกรรมที่ 3 Telling the story (สัปดาห์ที่ 2/ ครั้งที่ 3) ระดับที่ 1

กิจกรรมที่ 4 บ้านฉัน บ้านเธอ (สัปดาห์ที่ 2/ ครั้งที่ 4) ระดับที่ 1

กิจกรรมที่ 5 My home (สัปดาห์ที่ 3/ ครั้งที่ 5) ระดับที่ 1

กิจกรรมที่ 6 จักซอว์ (สัปดาห์ที่ 3/ ครั้งที่ 6) ระดับที่ 2

กิจกรรมที่ 7 The village (สัปดาห์ที่ 4/ ครั้งที่ 7) ระดับที่ 2

ช่วงที่ 3 การเรียนรู้ผ่านกระบวนการของละคร (situation drama) (สัปดาห์ที่ 4-5/ครั้งที่ 8-10)

กิจกรรมที่ 8 พวกเรารื่นเริง (สัปดาห์ที่ 4/ครั้งที่ 8)

กิจกรรมที่ 9 ละครของพวกเรา (สัปดาห์ที่ 5/ครั้งที่ 9)

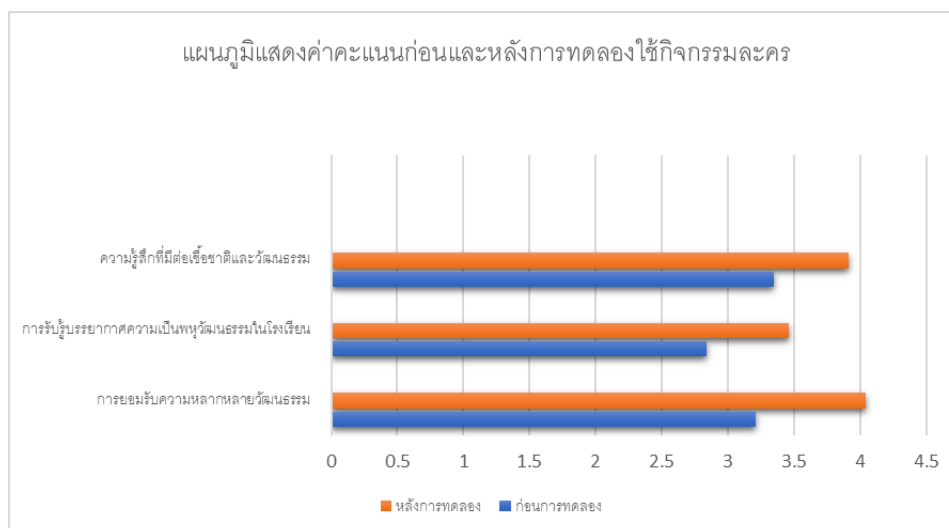
กิจกรรมที่ 10 ละครของพวกเรา (สัปดาห์ที่ 5/ครั้งที่ 10)

ภาพที่ 3 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน

จากผลพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์และความเที่ยงตรงในการวิจัย (IOC) พบว่ากิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั้ง 10 กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.66-1.00 สรุปได้ว่ากิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมประสงค์ของการจัดกิจกรรมและสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม

2. เปรียบเทียบผลการใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม พบว่า ความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ของกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$, $SD = 0.167$) และระดับความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์หลังการทดลองอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.724$) เมื่อนำผลระดับความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง พบว่า ระดับความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภาพที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละด้านของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง

การอภิปรายผล

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ กรณีศึกษา : โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปราย ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยผู้วิจัยใช้เค้าโครงแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับครู ของสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดลร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม (บัญญัติ ยงยวน, ปณิตดา ธนเศรษฐกร, และ สุพนันท์ ชุ่มเชื้อ, 2553) มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมการเข้าใจพหุวัฒนธรรม 2) การยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม และ 3) บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน และผู้วิจัยใช้เค้าโครงแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ของสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดลร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม (บัญญัติ ยงยวน, ปณิตดา ธนเศรษฐกร, และ สุพนันท์ ชุ่มเชื้อ, 2553) มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) การยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม 2) บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน และ 3) ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เค้าโครงข้อคำถามที่กล่าวมาข้างต้นในการศึกษาข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมประเด็นที่จะศึกษา

2. ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมหลังการทดลอง ในด้านการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมที่ค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม มีค่าคะแนนรองลงมาเป็นอันดับสอง และด้านการรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน มีค่าคะแนนน้อยที่สุดจากทั้งหมดสามด้าน เมื่อเปรียบเทียบเมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างชาติพันธุ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างชาติพันธุ์ลีซอมีคะแนนด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมสูงสุด รองลงมาคือชาติพันธุ์ม้งและชาติพันธุ์อาข่ามีคะแนนเท่ากัน ชาติพันธุ์พื้นเมืองและชาติพันธุ์มูเซอ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มชาติพันธุ์มีจำนวนสมาชิกชาติพันธุ์เดียวกันภายในห้องเรียนค่อนข้างน้อย และรู้สึกว่าพวกตนเป็นผู้มาขออาศัย สิทธิ เสรีภาพ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมด้อยกว่าคนพื้นราบ ดังนั้น จึงยอมที่จะเรียนรู้ เข้าใจ ร่วมมือ ปรับตัว และเกิดการยอมรับระหว่างคนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติของตนเอง เพื่อให้รู้สึกว่า พวกตนได้รับการยอมรับและมีคุณค่าที่อยู่ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มหรือสังคมที่ตนอาศัยอยู่ แต่ยังคงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองไม่ให้สูญหาย หรือถูกทำลายจากชาติพันธุ์อื่น ๆ สอดคล้องกับ นฤพนธ์ ดัวงวิเศษ (2561) กล่าวว่า สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือสังคมที่ประกอบด้วยวัฒนธรรมของคนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งยังมีพลังในตัวเอง ไม่ถูกทำลาย หรือตกอยู่ใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมอื่น สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมจึงมีวัฒนธรรมย่อย ๆ มากมาย คนแต่ละกลุ่มที่อาศัยอยู่ในประเทศเดียวกันจึงอาจมีวัฒนธรรมบางอย่างร่วมกัน แต่คนเหล่านั้นก็ยังมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง ในขณะที่กลุ่มพื้นราบมีความรู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย ภูมิใจในความเป็นเจ้าของประเทศ รู้ว่าเพื่อนชาติพันธุ์ที่ต่างจากตนด้อยค่ากว่า ดังนั้น ความรู้สึกที่อยากจะเรียนรู้ เข้าใจ ยอมรับ ปรับตัว และยอมรับความหลากหลายของชาติพันธุ์ที่ต่างจากตนจึงมีน้อยกว่า

3. ในการวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ก่อนการทดลองผู้วิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมก่อนการทดลอง กลุ่มตัวอย่างมีผลคะแนนความรู้อยู่ในระดับปานกลางในทุก ๆ ด้าน โดยคะแนนเรียงจากมากไปหาน้อย อันดับที่ 1 ความรู้สึก

ที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 3.46 อันดับที่ 2 การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 3.27 และอันดับที่ 3 การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 2.84 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองพบว่า ความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ก่อนและหลัง กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมหลังการทดลองเพิ่มสูงขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยคะแนนจะเรียงจากมากไปหาน้อย อันดับที่ 1 การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 4.04 อันดับที่ 2 ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 3.91 อันดับที่ 3 การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 3.46 สอดคล้องกับ สังคมมนุษย์ (2561) กล่าวว่า แนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและการพึ่งพาอาศัยกัน การเรียนรู้วิธีการอยู่ร่วมกันในสังคมที่เต็มไปด้วยความหลากหลายและแตกต่าง เพื่อปรับตัวให้เข้ากับบุคคลรอบข้าง จะก่อให้เกิดความสุขในการอาศัยอยู่ร่วมกัน ซึ่งการสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคม จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกทุกคน โดยยึดแนวทางการปฏิบัติ

4. ผลการเปรียบเทียบการใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง มีระดับความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมอยู่ที่ 3.13 จัดอยู่ในระดับปานกลาง และมีคะแนนเฉลี่ยความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มทดลองหลังการทดลองใช้กิจกรรมละคร มีค่าเท่ากับ 3.80 จัดอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมละคร พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยของความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมหลังการทดลองใช้กิจกรรมละครมากกว่าก่อนการทดลองใช้กิจกรรมละครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากทั้ง 3 ด้าน กลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการการอยู่ร่วมกันที่ระดับค่าคะแนนสูงขึ้นหลังการทดลองการใช้กิจกรรมละคร

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การศึกษาข้อมูลการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ควรมีการเพิ่มการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และครอบคลุมในแง่มุมต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาวิจัย

2. ระหว่างการดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยพบว่า ควรมีการเพิ่มรูปแบบกิจกรรมให้บุคลากรของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เพื่อให้เกิดประโยชน์และเป็นการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์และบุคลากรของโรงเรียน

3. รูปแบบกิจกรรม สื่อในการใช้ประกอบการดำเนินกิจกรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญมาก เพื่อในกิจกรรมดำเนินไปได้อย่างเต็มที่และเกิดประโยชน์ต่อผู้ร่วมกิจกรรมมากที่สุด เพิ่มความน่าสนใจของสื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับรูปแบบกิจกรรมและวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. สามารถนำวิธีการดำเนินการวิจัยไปทดลองใช้เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแต่ละโรงเรียนหรือสถานศึกษาพื้นที่อื่น ๆ ได้ และควรมีการพัฒนาารูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายเสมอ

2. เพิ่มระยะเวลาการศึกษาให้นานขึ้น เช่น 1 เทอมการศึกษา 1 ปีการศึกษา เพื่อให้ได้พัฒนาการและพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่เปลี่ยนไปอย่างชัดเจน

3. การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านพฤติกรรม ควรมีผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ความเป็นพฤติกรรมที่ชัดเจนขึ้น ควรประกอบไปด้วย นักเรียน ครู และผู้ปกครอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและนำไปศึกษาได้ชัดเจนมากขึ้น

บรรณานุกรม

- สังคมมนุษย์. (2561). แนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและพึ่งพาอาศัยกัน. สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2561, สืบค้นจาก <http://sites.google.com/site/30261bambuckk/kar-xyu-rwm-kan>
- มนทิรา ตาเมือง. (2554). ภาษา สังคม และวัฒนธรรม. พิษณุโลก: ภาควิชาภาษาและคติชนวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พรรัตน์ ดำรุง. (2550). การละครสำหรับเยาวชน. (พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับพิมพ์เพิ่มเติม)). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัญญัติ ยงย่วน, ปันดดา ธนเศรษฐกร, และ สุวัฒน์ ชุ่มเชื้อ. (2553). รายงานการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาพฤติกรรมในโรงเรียนประถมศึกษา.
- นฤพนธ์ ดัวงวิเศษ. (2561). คำศัพท์ทางมานุษยวิทยา. สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2561, สืบค้นจาก <https://www.sac.or.th/databases/anthropology-concepts/site/index>
- ธนาธร สุขยิ่ง. (2553). ผลของการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย. (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2561, สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ear_Chi_Ed/Tanaporn_S.pdf